

Sygn. akt III AUa 334/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 września 2022 r. w L.

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji R. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 1 marca 2022 r. sygn. akt VIII U 1454/21

oddala apelację

Krzysztof Szewczak

Sygn. akt III AUa 334/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 maja 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 7 ust.1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił R. K. prawa do renty socjalnej, powołując się na okoliczność, iż wnioskodawca ma ustalone prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe, w związku z czym prawo do renty socjalnej mu nie przysługuje.

Odwołanie od decyzji złożył R. K., wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie prawa do renty socjalnej. Podnosił, że zrezygnował z renty z tytułu niezdolności do pracy i złożył wniosek o wypłatę renty rodzinnej rolników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w decyzji.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie wnioskodawcy od zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że R. K. urodzony w dniu (...), na mocy decyzji z dnia 31 marca 2000 r. uprawniony był do prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe, następnie od dnia(...) do renty rodzinnej rolniczej po zmarłym ojcu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych kontynuował wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy jako świadczenia korzystniejszego.

W dniu 28 grudnia 2015 r. R. K. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do renty socjalnej. Decyzją z dnia 16 lutego 2016 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do wskazanego świadczenia. Odwołanie ubezpieczonego od

powyższej decyzji zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie VII U 421/16.

Sąd I instancji wskazał, że w dniu 29 czerwca 2016 r. ubezpieczony wystąpił z kolejnym wnioskiem o ustalenie prawa do renty socjalnej, po rozpoznaniu którego organ rentowy decyzją z dnia 10 sierpnia 2016 r. odmówił prawa do świadczenia. Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie VII U 3161/16 odrzucił odwołanie R. K..

Sąd Okręgowy ustalił, że dniu 27 stycznia 2021 r. wnioskodawca zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wstrzymanie wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na zamiar pobierania renty rodzinnej z KRUS. Decyzją z dnia 9 lutego 2021 organ rentowy wstrzymał wnioskodawcy wypłatę renty z ogólnego stanu zdrowia od dnia 1 lutego 2021 r. Od dnia 1 stycznia 2021 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego podjął wypłatę renty rodzinnej rolniczej jako świadczenia wybranego przez wnioskodawcę.

Ustalenia stanu faktycznego w sprawie Sąd Okręgowy poczynił na podstawie niekwestionowanych przez żadną ze stron dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych i aktach sprawy, uznając je za wiarygodne i wzajemnie się uzupełniające.

Powołując się na art. 2 i 4 ust. 1 i 2 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej Sąd Okręgowy wskazał na pozytywne przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej oraz przywołał negatywne przesłanki nabycia tego prawa, wymienione w art. 7, 9 oraz 9 ust. 2 ustawy.

Sąd Okręgowy uznał, że jeśli o rentę socjalną ubiega się osoba, która nie tylko spełnia warunki nabycia prawa do któregośkolwiek ze świadczeń wymienionych w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, ale również posiada ustalone prawo do któregoś ze świadczeń wymienionych we wskazanym przepisie, to przyznanie jej prawa do renty socjalnej nie jest możliwe. Z tych względów wnioskodawca pobierający, wskutek dokonania wyboru jednego z przysługujących mu świadczeń, rentę rodzinną rolników i będący nadal uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie ma możliwości nabycia prawa do renty socjalnej.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c., Sąd I instancji oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiódł R. K.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na błędnej wykładni i zastosowaniu art. 7 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w zakresie, w jakim Sąd stwierdził, że wskutek wyboru renty rodzinnej rolników, będącej jednym z przysługujących mu świadczeń oraz z uwagi to, że jest nadal jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie może nabyć prawa do renty socjalnej.

Wskazując na powyższy zarzut ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez przyznanie mu prawa do renty socjalnej lub uchylenie zaskarżonego wyroku w całości lub w części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że w orzeczeniu z dnia 20 stycznia 2016 r., lekarz orzecznik ZUS stwierdził u niego całkowitą niezdolność do pracy powstałą przed 18 rokiem życia, natomiast w orzeczeniu z dnia 25 maja 2016 r. komisja lekarska KRUS uznała, że jego niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia. Ponadto zgodnie z orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Niepełnosprawności w L. nr (...) z dnia 30 października 2014 r. jego niepełnosprawność istnieje od 17 roku życia. Zatem całkowita niezdolność do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstała w okresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej. Apelant podnosił, że ani Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ani Sąd nie wzięli pod uwagę, że współpracownicy z jego zakładu pracy pobierają jednocześnie rentę socjalną oraz rodziną mimo, że wcześniej pobierali rentę z tytułu niezdolności do pracy, a ich wnioski składane w późniejszym okresie były rozpatrywane pozytywnie. Stan ten wskazuje na nierówne traktowanie wszystkich świadczeniobiorców.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i dlatego podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, przedstawiając logiczną argumentację prawną. Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

Przedmiotem sporu między stronami było ustalenie, czy R. K. spełnia kumulatywnie przesłanki warunkujące nabycie prawa do renty socjalnej, wskazane ustawie z dnia z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U z 2020 r., poz. 1300 tekst jedn.). Dla uzyskania świadczenia ubezpieczony musi spełniać pozytywne przesłanki wymienione w art. 2 i 4 powołanej ustawy, przy jednoczesnym braku zaistnienia przesłanek negatywnych wymienionych w art. 7,8 i 9 ustawy. Zaskarżoną decyzją z dnia 25 maja 2021 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia z uwagi na ziszczenie się negatywnej przesłanki wskazanej w art. 7 ustawy.

W złożonym środku odwoławczym apelant, zarzucając błędną wykładnię art. 7 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, nie zgadza się z zastosowaniem przez Sąd I instancji wskazanego przepisu i przyjęciem, że wcześniejsze pobieranie przez uprawnionego renty z tytułu niezdolności do pracy, skutkuje niemożnością nabycia prawa do renty socjalnej.

Powyższy zarzut należy uznać za chybiony.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni przepisów prawa materialnego, w szczególności wskazanego powyżej art. 7 ustawy o rencie socjalnej, uznając w konsekwencji, że skarżący nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia prawa do renty socjalnej.

Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 powołanej ustawy renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że ubezpieczony spełnia wskazaną wyżej negatywną przesłankę, co powoduje, iż renta socjalna mu nie przysługuje. Sąd I instancji słusznie przyjął, iż przyznanie wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej, w związku ze wstrzymaniem przez organ rentowy, na wniosek ubezpieczonego, wypłaty przysługującej mu renty z tytułu niezdolności do pracy, nie oznacza, że R. K. utracił prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Należy podnieść, że w odróżnieniu od „zbiegu prawa do świadczeń” i jego skutków, przepisy prawa ubezpieczeń społecznych przewidują też sytuacje, w których posiadanie prawa do określonego świadczenia stanowi negatywną przesłankę nabycia prawa do innego świadczenia. Takimi przepisami są art. 7, art. 8 i art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

Sąd I instancji słusznie zauważył, że renta socjalna stanowi świadczenie o charakterze zabezpieczającym, kompensującym brak możliwości uzyskania uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, a jej celem jest zapewnienie osobie spełniającej ustawowe warunki do przyznania tego świadczenia środków finansowych niezbędnych do życia (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 8 kwietnia 2008 r., I UK 264/07, Legalis nr 107437). Przeciwno przedstawionej wykładni nie może przemawiać fakt, iż ustawodawca w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej także przewidział instytucję zbiegu prawa do świadczeń, ponieważ zastosował ją wyłącznie w odniesieniu do renty rodzinnej (jeżeli jej kwota nie przekracza 200 % kwoty najniższej renty z

tytułu niezdolności do pracy - art. 9 ust. 2). Renta rodzinna, choć jest jednym ze świadczeń ubezpieczeniowych, ma szczególny charakter prawny, gdyż stanowi tylko świadczenie pochodne emerytury bądź renty z tytułu niezdolności do pracy, która przysługiwała lub przysługiwałaby, a ryzykiem socjalnym, korzystającym z ubezpieczeniowej formy ochrony w postaci renty rodzinnej, jest utrata (śmierć) żywiciela, na którym ciążył w stosunku do kręgu uprawnionych obowiązek alimentacyjny. Charakter prawny renty rodzinnej jest więc odmienny od świadczeń wymienionych w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej.

Należy mieć na uwadze, że wnioskodawca, legitymujący się stażem pracy w wymiarze 34 lat i 19 dni okresów składkowych, od dnia 20 listopada 1985 r. pobierał świadczenie rentowe. Natomiast jeśli o rentę socjalną ubiega się osoba, która nie tylko spełnia warunki nabycia prawa do któregośkolwiek ze świadczeń wymienionych w art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, ale również posiada ustalone prawo do tego świadczenia, to przyznanie jej prawa do renty socjalnej nie jest możliwe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2011 r., I UK 343/10 Legalis nr 432302, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 czerwca 2016 r., III AUa 1972/14, Legalis nr 2122954, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 224 lutego 2021 r., III AUa 629/19, Legalis nr 2689537).

Osoba pobierająca, wskutek dokonania wyboru jednego z przysługujących jej świadczeń, rentę rodzinną, która nadal jest uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie może nabyć prawa do renty socjalnej. Ustalone dla ubezpieczonego prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ma stały charakter, a okoliczność, iż wypłata tego świadczenia została wstrzymana decyzją ZUS z dnia 9 lutego 2021 r., nie wynika z faktu ustania któregośkolwiek z warunków wymaganych do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 101 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2021, poz. 291 tekst jedn., ze zm.) lecz z zaistnienia sytuacji, o której mowa w art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS tj. wystąpienia zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie, powodującego, że uprawnionemu wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

R. K., który w dniu (...)nabył prawo do renty rodzinnej rolniczej po zmarłym ojcu, pobierający rentę z tytułu niezdolności do pracy, będącej świadczeniem korzystniejszym, w dniu 27 stycznia 2021 r. złożył wniosek o wstrzymanie wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy oraz wyraził chęć pobierania renty rodzinnej KRUS. Od dnia 1 stycznia 2021 r. organ rentowy KRUS podjął wypłatę renty rodzinnej rolniczej jako świadczenia wybranego przez wnioskodawcę.

Z regulacji zawartej w art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie wynika przy tym, aby z chwilą zastosowania tego przepisu ustawało prawo do świadczenia, które przestaje być wypłacane. Dodatkowo o takiej wykładni świadczy użyte w powołanym przepisie określenie: „w razie zbiegu”, które stanowi potwierdzenie tego, że z chwilą ustalenia dla ubezpieczonego prawa do renty rodzinnej jego prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie ustaje, ale trwa nadal. Wstrzymanie wypłaty jednego ze świadczeń, o których mowa w art. 95, następuje od dnia, od którego przysługuje prawo do wypłaty świadczenia wyższego lub wybranego przez zainteresowanego (art. 98 ust. 1 powołanej ustawy).

Wnioskodawca od dnia 20 listopada 1985 r. pobierał rentę inwalidzką, następnie od dnia 1 grudnia 2000 r. przyznana na stałe rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Z tych względów, mając na uwadze treść art. 7 powołanej ustawy o rencie socjalnej, z uwagi na ziszczenie się negatywnej przesłanki wskazanej w tym przepisie, ubezpieczonemu nie może zostać przyznane wnioskowane świadczenie. Czym innym jest bowiem utrata prawa do świadczenia, a czym innym utrata prawa do jego pobierania (wypłaty).

Wprawdzie utrata prawa do świadczenia zawsze powoduje wstrzymanie jego wypłaty, jednakże wstrzymanie wypłaty świadczenia może być także spowodowane różnymi zdarzeniami (m.in. art. 98 ust. 1 powołanej ustawy), z którymi przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie wiążą utraty prawa do tego świadczenia.

Mając na względzie treść art. 7 powołanej ustawy o rencie socjalnej, wnioskodawcy, jeśli nawet spełniałby pozytywne przesłanki, pozwalające na przyznanie mu prawa do renty socjalnej, wskazane świadczenie nie przysługuje. Podnoszona przez apelanta okoliczność, że został uznany przez lekarza orzecznika ZUS za osobę całkowicie niezdolną

do pracy, która to niezdolność do pracy, mająca związek z naruszeniem sprawności organizmu w okresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, nie może więc stanowić podstawy do uznania odwołania za zasadne.

W podobny sposób należy oceniać podnoszony przez skarżącego argument, że współpracownicy z jego zakładu pracy pobierają jednocześnie rentę socjalną oraz rodziną, mimo, że wcześniej pobierali rentę z tytułu niezdolności do pracy. Przedmiotem rozpoznania niniejszej sprawy jest bowiem odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego wydanej w jego sprawie. Dokonane przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego oraz prawidłowa wykładnia przepisów prawa materialnego wskazują, że ubezpieczony nie spełnia warunków niezbędnych do przyznania prawa do renty socjalnej.

Zarzuty apelacji okazały się więc chybione.

Zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

AS